

Θεματική Ενότητα: Επιστήμες του Χορού Προφορικές Ανακοινώσεις 20ου Διεθνούς Συνεδρίου Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού

Section: Dance Sciences Oral Presentations of the 20th International Congress on Physical Education & Sport

15561

ΧΟΡΕΥΤΙΚΕΣ ΤΕΛΕΤΕΣ ΚΑΘΑΓΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΑ ΘΡΑΚΗ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΩΣΤΙ

Λάντζος Β.

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τ.Ε.Φ.Α.Α.

vlantzog@gmail.com

DANCING CEREMONIES OF SANCTIFICATION OF TRADITIONAL SETTLEMENT IN NORTHERN THRACE. THE CASE OF COSTI COMMUNITY.

V. Lantzog

National and Kapodistrian University of Athens, D.P.E.S.S

Σε παλαιότερες εποχές ο άνθρωπος πίστευε στην ύπαρξη αόρατων δυνάμεων, οι οποίες εισχωρούσαν στον οικισμό και στους ιδιωτικούς χώρους που ζούσε και ασκούσαν δυσμενή επίδραση προκαλώντας διάφορες θανατηφόρες επιδημίες και επιζωσιές. Για να προστατευτεί, κατέφευγε σε διάφορες μαγικές περιχαράκωσεις του ζωτικού του χώρου με αροτριώσεις, σταυρώματα και «ζωσίματα», σχηματίζοντας διάφορους νοητούς ή πραγματικούς αποτρεπτικούς κύκλους επειδή οι «ζωσμένοι χώροι» διαχωρίζουν το ανθρώπινο, ιερό και προστατευμένο από το δαιμονικό. Η εργασία αυτή μελετά το ρόλο και τη συμβολή του χορού ως προς τον καθαγιασμό του οικισμού της κοινότητας Κωστί στη Βόρεια Θράκη (Ανατολική Ρωμυλία). Το «ζώσιμο» του χωριού, δηλαδή η μαγική περιχαράκωσή του, γινόταν με τους ιερούς αναστενάρικους χορούς που χόρευε η αναστενάρικη ομάδα κρατώντας τα ιερά θρησκευτικά της σύμβολα τις εικόνες των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, καθώς και από τον κυκλικό χορό που χόρευε όλη η κοινότητα στα σταυροδρόμια και στα τρίστρατα για να τα «ζώσει», όπως έλεγε, με μαγικοθρησκευτικό τρόπο. Η συλλογή των στοιχείων βασίστηκε στην επιτόπια εθνογραφική έρευνα (συνέντευξη, παρατήρηση), που πραγματοποιήθηκε για το χρονικό διάστημα (1992-2003) και επικεντρώθηκε, κυρίως, στους Κωστιλίδες πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν στην Αγία Ελένη Σερρών, σε συνδυασμό με γραπτές πηγές. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα βασίστηκε σε εβδομήντα πέντε ημι-δομημένες συνεντεύξεις με τους πρόσφυγες πρώτης και δεύτερης γενιάς, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται μέλη της αναστενάρικης ομάδας καθώς και μουσικοί, οι οποίοι συμμετέχουν στην τέλεση των αναστενάρικων χορευτικών τελετουργιών. Από την ανάλυση των δεδομένων διαφαίνεται η συμβολή του χορού στην αποτελεσματικότητα του «ζωσίματος» και η σημαντικότητά του ως προς το αξιακό σύστημα και, γενικότερα, την όλη κοσμοαντίληψη των Κωστιλίδων.

Λέξεις κλειδιά: χορευτικές τελετές, παραδοσιακοί οικισμοί, Βόρεια Θράκη

15955

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΜΕΡΑΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ.

Νιώρα Ν., Λουτζάκη Ρ., Κουτσούμπα Μ., Τυροβολά Β.

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τ.Ε.Φ.Α.Α. , Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών,
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

nikiniora@gmail.com

THE FESTIVITY OF THE THIRD DAY OF EASTER AT SPILAIIO GREVENA.

N. Niora, I. Loutzaki, M. Koutsouba, V. Tyrovola

**National and Kapodestrian University of Athens, D.P.E.S.S , National and Kapodestrian University of Athens,
Faculty of Music Studies**

Στο Σπήλαιο Γρεβενών, η Τρίτη του Πάσχα αρχίζει με την πρωινή λειτουργία στην εκκλησία της Παναγίας, στο Μοναστήρι, και ακολουθούν τα «εικονίσματα» με πάνδημη συμμετοχή. Οι κάτοικοι της κοινότητας, λέγοντας «εικονίσματα», εννοούν τη δημοπρασία των εικόνων που γίνεται στο χώρο της εκκλησίας, την περιφορά των εικόνων και το συμποσιασμό, που συνήθως καταλήγει ή είναι η αφετηρία για το χορό και το τραγούδι. Σκοπός της εργασίας είναι να προσδιορίσει την αλληλουχία που υπάρχει μεταξύ «τελετουργικής» και καθημερινής επιτέλεσης, όπου σύμφωνα με τον Hymes οι τελεστές μετακινούνται από το επίπεδο της καθημερινής ζωής στο επίπεδο της «θεατρικής/τελετουργικής», μέσω της διαδικασίας του «breakthrough into performance». Δηλαδή, οι τελεστές αναλαμβάνουν ρόλους, όπως π.χ. του τραγουδιστή ή του χορευτή, έτσι, ώστε να αποσπάσουν την εκτίμηση και την αναγνώριση του κοινού. Ειδικότερα, η εργασία στοχεύει στην ανάδειξη του ρόλου που παίζουν οι «επιτετραμμένοι», δηλαδή οι ικανοί χορευτές και τραγουδιστές, κατά τη διάρκεια της επιτέλεσης του συμποσιασμού. Η συλλογή των δεδομένων προέκυψε από επιτόπια εθνογραφική έρευνα, η οποία βασίστηκε στη χρήση πρωτογενών και δευτερογενών πηγών (συνεντεύξεις, βίντεο, έντυπο υλικό, φωτογραφίες). Η έρευνα ακολουθεί τις αρχές της «νέας» εθνογραφίας. Πρόκειται για μεθοδολογική διαδικασία, όπου ο ερευνητής παρουσιάζεται με μια αναστοχαστική διάσταση στα κείμενά του, καθώς τα εθνογραφικά δεδομένα και η κοινωνική πραγματικότητα διαμορφώνονται από τη σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στον ερευνητή και τους πληροφορητές κατά τη διάρκεια της επιτόπιας έρευνας. Για την ανάλυση και ερμηνεία του γλεντιού χρησιμοποιείται η θεωρία της επιτέλεσης (performance theory), όπου οι τελεστές αντιλαμβάνονται και βλέπουν τους εαυτούς τους, ως ηθοποιούς, που δρουν με τέτοιο τρόπο, ώστε να παράγουν και να ολοκληρώνουν τις επιδιώξεις και τους στόχους, που έχει πλάσει η ίδια η επιτέλεση. Ο συμποσιασμός της Τρίτης του Πάσχα, ως χορευτικό γεγονός, τελείται αυθόρμητα. Οι συμμετέχοντες -κυρίως άντρες- έχουν την ευκαιρία να επικυρώσουν ως «επιτετραμμένοι» την παρουσία τους μέσα από το χορό, το τραγούδι και το φαγοπότι. Λειτουργούν ως παρέα, προβάλλοντας ο καθένας τον εαυτό του στους άλλους. Μέσα από τη συνεύρεση αναδύεται το συναίσθημα της ενότητας και της χαράς, αφού τα τραγούδια και οι χοροί αποδίδονται ολοκληρωμένα, με αποτέλεσμα να υπάρχει μια συνεχής και αυξανόμενη κλιμάκωση της συμμετοχής και του ενθουσιασμού. Η επικοινωνιακή διάσταση στο πλαίσιο της παρέας, αλλά και της παρέας με το κοινό, αγγίζει υψηλά όρια, επειδή το γλεντικό γεγονός αναγνωρίζεται ως εξαιρετικής σημασίας, ίσως περισσότερο απ' ό,τι στο παρελθόν, επειδή είχε πολύ καιρό να συμβεί στην κοινότητα, παρόλο που δεν πρόκειται για μια αναβίωση παλιότερης κοινοτικής πρακτικής.

Λέξεις κλειδιά: επιτετραμμένοι, «Breakthrough into performance», αναστοχασμός

15957

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΩΣ ΕΠΙΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΕΙΔΟΣ ΣΤΟ ΞΕΠΡΟΒΟΔΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΣΧΑΛΙΑΣ ΣΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ.

Νιώρα Ν., Λουτζάκη Ρ., Κουτσούμπα Μ., Τυροβολά Β.

**Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τ.Ε.Φ.Α.Α. , Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών,
Τμήμα Μουσικών Σπουδών**

nikiniora@gmail.com

THE SONG AS A PERFORMATIVE GENRE AT THE "SEND-OFF" AT SPILAIIO GREVENA.

N. Niora, I. Loutzaki, M. Koutsouba, V. Tyrovola

**National and Kapodestrian University of Athens, D.P.E.S.S , National and Kapodestrian University of Athens,
Faculty of Music Studies**

Στο Σπήλαιο Γρεβενών, το ξεπροβόδισμα της Πασχαλιάς κατείχε σημαντική θέση στο ετήσιο εορτολόγιο της κοινότητας, ως γυναικεία εθιμική πρακτική. Το έθιμο αυτό, που συντίθεται από την ερμηνεία διαφορετικών ειδών τραγουδιού (π.χ. πασχαλιάτικα, μανέδες, κ.ά.), έχει σταματήσει να τελείται στην κοινότητα κατά τα τελευταία εικοσιπέντε χρόνια, καθώς οι νέες κοπέλες δεν ενδιαφέρονται ή δε βρίσκουν κάποια σκοπιμότητα για τη συνέχισή του. Ωστόσο, το 2007 με αφορμή το προσωπικό μου ερευνητικό ενδιαφέρον, το έθιμο πραγματοποιήθηκε ως αναπαράσταση κυρίως από ομάδα μεγάλων σε ηλικία γυναικών. Η αναπαράσταση του εθίμου προσδιόρισε μια «νέα» πραγματικότητα, και, παράλληλα, επικύρωσε τη φθίνουσα πορεία του. Η εργασία έχει σκοπό να εξετάσει το ρόλο του τραγουδιού, τόσο ως προς το νόημα όσο και ως προς το περιεχόμενο, καθώς αυτό αποτελεί μία από τις βασικές συνιστώσες του αναβιωμένου εθίμου. Οι γυναίκες, όπως και στο παρελθόν, συνεχίζουν να του δίνουν ιδιαίτερη σημασία και να αναδεικνύουν τη σημαντικότητά του έναντι του χορού. Και μολονότι δεν υποτιμούν το

* Η συμμετοχή στο συνέδριο με προφορική ανακοίνωση πιστοποιείται από το παρόν ηλεκτρονικό αρχείο.

* The participation in the congress with an oral presentation is certified through this electronic file.

χορό, εν τούτοις, θεωρούν ότι ο χορός λειτουργεί ως υποστηρικτικός του λόγου. Η θέση αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι, όταν αναφέρονται στο έθιμο αλλά και γενικά στους πασχάλιατικούς χορούς, χρησιμοποιούν τον όρο «βάδισμα». Στο νέο πλαίσιο που εξετάζουμε τώρα, η τέλεση του γυναικείου τραγουδιού, ενώ σαφέστατα αναδύει μηνύματα και προθέσεις, που απέχουν κατά πολύ από συμπεριφορές του παρελθόντος, ωστόσο, μέσω της «επιτελεστικής μεταμόρφωσης» του τραγουδιού, η πρόθεση των τελεστριών να τα αναπαράγουν, επιβεβαιώνει και τη σημαντικότητά του. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με βάση την εθνογραφική μέθοδο και βασίζεται σε πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές. Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιείται η έννοια της «μετάφρασης» (metafrasis) του Hymes. Ως εκ τούτου, η επιτέλεση των διαφορετικών ειδών τραγουδιού εξετάζεται ως λεκτική επικοινωνία, που αφορά την επικοινωνιακή ικανότητα των τελεστριών και την ανάληψη της ευθύνης για την παρουσία τους απέναντι στο ακροατήριό τους. Τα διαφορετικά είδη τραγουδιού δίνουν τη δυνατότητα της ερμηνείας των συγκεκριμένων διαδικασιών παραγωγής τους, μέσα από τη διυποκειμενική διάσταση της κοινωνικής πραγματικότητας, που περιλαμβάνει τόσο τους συμμετέχοντες όσο και τον ερευνητή. Με αυτόν τον τρόπο, η τέλεση του εθίμου μπορεί να απέχει από τις αντίστοιχες επιτελέσεις του παρελθόντος, εφόσον πραγματώνεται ως αναπαράσταση, όμως οι γυναίκες βιώνουν την τέλεσή του μέσα σε νέο επικοινωνιακό πεδίο και αφήνουν τον εαυτό τους να γευθεί το αυθόρμητο της στιγμής που δημιουργεί η ίδια η επιτελεστική δράση.

Λέξεις κλειδιά: «μετάφραση», επικοινωνιακή ικανότητα, αναπαράσταση

16101

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΜΕΙΞΗΣ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ

Σαββίδου Κ., Γουλιμάρης Δ.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τ.Ε.Φ.Α.Α.

ksavvido@phyed.duth.gr

THE CONCEPT OF INVOLVEMENT IN LEISURE ACTIVITIES. THE CASE OF GREEK FOLK DANCES

K. Savvidou, D. Goulimaris

Democritus University of Thrace, D.P.E.S.S.

Τα τελευταία χρόνια αρκετά ενήλικα άτομα επιλέγουν ως τρόπο άσκησης προγράμματα ελληνικών χορών, για τη βελτίωση της σωματικής τους κατάστασης, τα οποία επιπλέον τους προσφέρουν την ευκαιρία για κοινωνική επαφή και εκτόνωση από την καθημερινότητα τους. Στο χώρο της αναψυχής ο αριθμός των ερευνών σχετικά με τους συμμετέχοντες σε προγράμματα εκμάθησης ελληνικών παραδοσιακών χορών είναι περιορισμένος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι υπεύθυνοι των δραστηριοτήτων χορού να μην γνωρίζουν αρκετά στοιχεία για τη «συμπεριφορά» των συμμετεχόντων. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθούν τα επίπεδα ανάμειξης των χορευτών και να εξετασθεί αν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά αποτελούν παράγοντα διαφοροποίησης της ανάμειξης των συμμετεχόντων σε ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Στη μελέτη πήραν μέρος 104 χορευτές από την περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και από την περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Για την πραγματοποίηση της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν οι υποκλίμακες «έλξη», «κεντρικότητα» και «αυτο-έκφραση» του ερωτηματολογίου της ανάμειξης στην αναψυχή των Kyle, Absher, Norman, Hammitt και Jodice, (2007). Οι ερωτήσεις απαντήθηκαν σε 5βάθμια κλίμακα. Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε στους χώρους διεξαγωγής των μαθημάτων ελληνικών παραδοσιακών χορών λίγο μετά την λήξη τους. Η συνοχή και η αξιοπιστία των ερωτήσεων εξετάστηκε με ανάλυση αξιοπιστίας (reliability analysis). Πραγματοποιήθηκαν T-tests για ανεξάρτητα δείγματα, αναλύσεις διακύμανσης (One Way Analysis) και χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία περιγραφικής στατιστικής. Από την επεξεργασία των δεδομένων προέκυψαν οι μέσοι όροι των τριών υποκλιμάκων, με υψηλότερο τον παράγοντα «έλξη» (Μ.Ο. 4.3 - Τ.Α. .70). Σε μέτριο επίπεδο διαπιστώθηκε ο παράγοντας «κεντρικότητα» (Μ.Ο. 3.7 - Τ.Α. .98) ενώ στα ίδια και λίγο χαμηλότερα επίπεδα κυμάνθηκε και ο παράγοντας «αυτο-έκφραση» (Μ.Ο. 3.6 - Τ.Α. .96). Στατιστικά σημαντική διαφορά υπάρχει μεταξύ των περιοχών προέλευσης των χορευτών ως προς τους παράγοντες «έλξη» ($t_{(102)}=3.11$, $p<.05$), «κεντρικότητα» ($t_{(102)}=2.24$, $p<.05$) και «αυτο-έκφραση» ($t_{(102)}=2.22$, $p<.05$) της ανάμειξης. Δεν διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά των παραγόντων ανάμειξης των χορευτών σε σχέση με το φύλο και τις ηλικιακές ομάδες.

Λέξεις κλειδιά: ανάμειξη, ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί, αναψυχή

16175

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΒΑΘΜΟ ΑΝΑΜΕΙΞΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ζαχαριάδου Ζ., Δούκα Σ., Αλεξανδρής Κ.

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τ.Ε.Φ.Α.Α.

zoizach@phed.auth.gr

INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED QUALITY OF LIFE AND INVOLVEMENT LEVELS IN GREEK TRADITIONAL RECREATIONAL DANCING

Z. Zachariadou, S. Douka, K. Alexandris

Aristotle University of Thessaloniki, D.P.E.S.S.

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τη σχέση ανάμεσα στην αντιλαμβανόμενη ποιότητα ζωής και στον βαθμό ανάμειξης σε προγράμματα ελληνικών παραδοσιακών χωρών. Η αντιλαμβανόμενη γενική υγεία, ενέργεια και συναισθηματική κατάσταση χρησιμοποιήθηκαν ως δείκτες της ποιότητας ζωής (Ware, Gandek & IQOLA Project Group, 1994), ενώ οι διαστάσεις της έλξης, κεντρικότητας και αυτό-έκφρασης χρησιμοποιήθηκαν για την μέτρηση της ανάμειξης στα προγράμματα παραδοσιακών χωρών (Kyle et al., 2003). Διακόσιοι χορευτές αναψυχής συμμετείχαν στην έρευνα. Τα δεδομένα συγκεντρώθηκαν από χορευτικούς συλλόγους στην περιοχή της Θεσσαλονίκης. Η ανάλυση συστοιχιών (cluster analysis) για την ταξινόμηση των χορευτών σε άτομα με υψηλή και χαμηλή ανάμειξη επιβεβαίωσε την ύπαρξη δύο ομάδων (υψηλή ανάμειξη N=126 και χαμηλή ανάμειξη N=77), οι οποίες είχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε όλες τις διαστάσεις της ανάμειξης ($p < .001$). Οι δύο αυτές ομάδες παρουσίασαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην αντίληψη της γενικής υγείας ($\chi^2 = 18.7$, $p < .001$), με την ομάδα της υψηλής ανάμειξης να έχει υψηλότερα ποσοστά στις κατηγορίες Άριστη (23% έναντι 17%) και Πολύ Καλή (57% έναντι 35%). Επίσης η ομάδα της υψηλής ανάμειξης είχε υψηλότερους μέσους όρους στις ερωτήσεις που σχετιζόταν με την Ενέργεια ($t = 2.8$, $p < .005$) και Συναισθηματική Κατάσταση ($t = 2.7$, $p < .001$). Τέλος οριακά στατιστική σημαντική διαφορά ($t = 1.9$, $p < .05$) βρέθηκε στην κοινωνική διάσταση της ποιότητας ζωής με την ομάδα της υψηλής ανάμειξης να έχει υψηλότερο μέσο όρο από ότι η ομάδα της χαμηλής ανάμειξης. Οι θεωρητικές και πρακτικές εφαρμογές των αποτελεσμάτων αυτών θα συζητηθούν.

Λέξεις κλειδιά: Αντιλαμβανόμενη Ποιότητα Ζωής, Ανάμειξη, Ελληνικοί Παραδοσιακοί Χοροί

16290

ΧΟΡΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΧΟΡΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ "ΜΠΟΥΝΑΡΤΖΙΑ" Η "ΠΑΪΤΟΥΣΚΑ" ΤΩΝ ΓΚΑΓΚΑΒΟΥΖΗΔΩΝ ΤΗΣ ΟΙΝΟΗΣ ΈΒΡΟΥ

Φιλίππιδου Ε., Κουτσούμπα Μ., Τυροβολά Β., Μάνος Ι.

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τ.Ε.Φ.Α.Α., Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα βαλκανικών σπουδών

efilippidou81@yahoo.gr

DANCE AND POLITICS: POLITICS OF USE AND DANCE PRACTICES OF "BOUNARTZIA" OR "PAITOUSKA" DANCE OF GAGAVOUZ IN INOI EVROS

E. Filippidou, M. Koutsouba, V. Tyrovola, I. Manos

National and Kapodestrian University of Athens, D.P.E.S.S., University of Western Macedonia, Department of Balkan Studies

Οι Γκαγκαβούζηδες συνιστούν τουρκόφωνη εθνοτική ομάδα, ορθόδοξο χριστιανικό δόγμα, της οποίας ένα μεγάλο μέρος μετά τη συνθήκη της Λωζάννης εγκαταστάθηκε στην περιοχή του βορείου Έβρου και, κυρίως, σε κοινότητες της Ορεστιάδας, όπως αυτή της Οινόης. Οι Γκαγκαβούζηδες της Οινόης, εξαιτίας της τουρκοφωνίας τους, αντιμετωπίστηκαν για μεγάλο χρονικό διάστημα απαξιωτικά από τους ελληνόφωνους της περιοχής, καθώς η γλωσσική τους ετερότητα αμφισβητούσε την «ελληνικότητά» τους. Αποτέλεσμα αυτού, υπήρξε ο σταδιακός παραμερισμός της τουρκοφωνίας τους και του τουρκόφωνου μουσικο-χορευτικού ρεπερτορίου τους, καθώς και η βαθμιαία υιοθέτηση του ομογενοποιημένου ελληνόφωνου θρακιώτικου ρεπερτορίου. Ωστόσο, στην πορεία του χρόνου, οι Γκαγκαβούζηδες της Οινόης, ενώ συνεχίζουν να χρησιμοποιούν το ομογενοποιημένο θρακιώτικο ρεπερτόριο, αρχίζουν παράλληλα να αναβιώνουν επί σκηνής και διάφορες πλευρές της εθνοτικής τους ταυτότητας, με το χορό και το τουρκόφωνο τραγούδι να κατέχει σημαίνουσα θέση στην προσπάθειά τους αυτή. Παρατηρείται επομένως ότι στην κοινότητα της Οινόης ο χορός πέρασε από διάφορα στάδια ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες και περιστάσεις έως ότου καταλήξει στη σημερινή του μορφή. Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η μελέτη του χορού

* Η συμμετοχή στο συνέδριο με προφορική ανακοίνωση πιστοποιείται από το παρόν ηλεκτρονικό αρχείο.

* The participation in the congress with an oral presentation is certified through this electronic file.

στους Γκαγκαβούζηδες της Οινόης Έβρου σε συνάρτηση με τα ιστορικό-κοινωνικά και πολιτικά συμφραζόμενα. Ειδικότερα, μέσα από τη διερεύνηση των σταδίων του χορού "Μπουνάρτζια" ή "Παϊτούσκα" των Γκαγκαβούζηδων στις διάφορες χρονικές φάσεις, επιχειρείται να αναδειχθούν οι πολιτικές χρήσης του χορού σε σχέση με τις διαδικασίες ταυτοτικού προσδιορισμού τους. Η συλλογή των δεδομένων της έρευνας πραγματοποιήθηκε με βάση την εθνογραφική μέθοδο υπό τους μεθοδικούς όρους της «συμμετοχικής παρατήρησης», ενώ η ανάλυση τους βασίστηκε στη μέθοδο της «πυκνής περιγραφής» του Geertz. Για την καταγραφή του χορού "Μπουνάρτζια" ή "Παϊτούσκα" στα διάφορα στάδια χρησιμοποιήθηκε το σημειογραφικό σύστημα του Laban, ενώ η ανάλυσή του πραγματοποιήθηκε με βάση τη μορφολογική μέθοδο. Τέλος, η ερμηνεία των δεδομένων βασίστηκε στην οριοθέτηση των διαδικασιών ταυτοτικού προσδιορισμού καθώς και στις πολιτικές χρήσης πολιτισμικών στοιχείων. Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι στα ποικίλα στάδιά του, ο χορός "Μπουνάρτζια" ή "Παϊτούσκα" των Γκαγκαβούζηδων εμφανίζει διάφορες χορευτικές πρακτικές που προκύπτουν από την ποικιλότητα διάσπαση και ανασύνθεση του τριπτύχου μουσική-τραγουδι-χορός. Οι διαφορετικές αυτές χορευτικές πρακτικές αναδεικνύουν διαφορετικές πολιτικές χρήσης του χορού, οι οποίες στις διαφορετικές χρονικές φάσεις των σταδίων συνάδουν με διαδικασίες στιγματισμού, αφομοίωσης, επαναφυλετισμού και ενσωμάτωσης της εθνοτικής αυτής ομάδας, σε συνάρτηση με το ιστορικό-κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην εργασία αυτή ο όρος εθνοτική ομάδα χρησιμοποιείται με την έννοια μια ομάδας με ιδιαίτερα πολιτισμικά, γλωσσικά ή θρησκευτικά χαρακτηριστικά που συμβιώνουν αρμονικά στα πλαίσια του ελληνικού κράτους.
Λέξεις κλειδιά: Χορός "Παϊτούσκα", Πολιτική, Γκαγκαβούζηδες

16315

ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΧΟΡΟΥ ΕΝΑΝΤΙ ΑΛΛΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΑΣΚΗΣΗΣ ΣΕ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

Μπουγιέση Μ., Ζήση Β.

Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

mabougie@pe.uth.gr

DIFFERENT EFFECTS OF GREEK TRADITIONAL DANCE OVER OTHER FORMS OF EXERCISE IN QUALITY OF LIFE FACTORS

M. Bougiesi, V. Zisi

University of Thessaly, Department of Physical Education and Sport Science

Είναι γνωστό, ότι η συστηματική φυσική δραστηριότητα επηρεάζει την ποιότητα ζωής, τόσο ως προς τη σωματική υγεία όσο και ως προς τη ψυχική. Αφού αποτελεί ένα από τα καλύτερα μέσα πρόληψης διαφόρων παθήσεων, όπως οι καρδιαγγειακές, καθώς σημαντική είναι και η ψυχολογική επίδραση που έχει στους ασκούμενους. Ο Ελληνικός παραδοσιακός χορός, αποτελεί ένα ευρέως διαδεδομένο είδος φυσικής δραστηριότητας στην Ελλάδα για όλες τις ηλικίες. Ωστόσο, οι περισσότεροι συμμετέχοντες τον συνδέουν με τα έθιμα, την ιστορία και τις παραδόσεις του τόπου μας, εξαιτίας της φύσης του. Μήπως ο Ελληνικός χορός, προσφέρει στους συμμετέχοντες κάτι παραπάνω από απλή ομαδική γυμναστική και αν ναι, τι μπορεί να είναι αυτό; Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει τη διαφοροποίηση των παραγόντων της Ποιότητας Ζωής, σε άτομα που συμμετέχουν σε παραδοσιακό χορό, σε σχέση με άτομα που συμμετέχουν σε άλλα είδη άσκησης όπως γυμναστήριο, περπάτημα, τρέξιμο και μη συμμετοχή σε οποιοδήποτε είδος άσκησης. Στην έρευνα συμμετείχαν 150 άτομα, χωρισμένα σε 3 ομάδες των 50 ατόμων, ηλικίας 20-44 ετών. Τις ομάδες αποτελούσαν: Α οι χορευτές, οι οποίοι συμμετείχαν σε μαθήματα παραδοσιακών χορών για τους τελευταίους τουλάχιστον 15 μήνες. Β. άτομα που συμμετείχαν σε γυμναστήριο-πήγαιναν συστηματικά για περπάτημα ή τρέξιμο για το ίδιο διάστημα και Γ. άτομα που δε συμμετείχαν σε κανένα είδος συστηματικής σωματικής άσκησης ή χορού. Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο SF36 το οποίο αφορά στην ποιότητα ζωής και είναι προσαρμοσμένο στην ελληνική γλώσσα (Anagnostopoulos, Niakas, & Pappa, 2005). Αποτελείται από 36 ερωτήσεις που κατανέμονται σε οκτώ παράγοντες: φυσική λειτουργικότητα, φυσικό ρόλο, σωματικό πόνο, γενική υγεία, ζωτικότητα, κοινωνική λειτουργικότητα, συναισθηματικό ρόλο και πνευματική υγεία. Οι τέσσερις πρώτοι αφορούν τη σωματική υγεία και οι τέσσερις τελευταίοι την πνευματική υγεία. Χρησιμοποιήθηκε πολυμεταβλητή ανάλυση διακύμανσης (one-way MANOVA) για να εξεταστούν διαφορές στους παράγοντες της Ποιότητας Ζωής ως προς την ομάδα. Οι χορευτές διέφεραν σημαντικά από τους μη ασκούμενους στους παράγοντες Ζωτικότητα και Πνευματική Υγεία, ενώ οι ασκούμενοι δε διέφεραν από τους μη ασκούμενους. Επίσης, οι χορευτές είχαν καλύτερα σκορ τόσο από τους ασκούμενους όσο και από τους μη ασκούμενους στους παράγοντες Σωματικό Πόνο, Γενική Υγεία και Συναισθηματικό Ρόλο. Από την παρούσα έρευνα είναι προφανής η

* Η συμμετοχή στο συνέδριο με προφορική ανακοίνωση πιστοποιείται από το παρόν ηλεκτρονικό αρχείο.

* The participation in the congress with an oral presentation is certified through this electronic file.

θετική διαφοροποίηση της ποιότητας ζωής συμμετεχόντων σε παραδοσιακό χορό σε σχέση με άλλα είδη φυσικής δραστηριότητας, όπως η γυμναστική σε γυμναστήριο, το τρέξιμο, το περπάτημα. Πρόκειται επομένως για ένα ευχάριστο είδος φυσικής δραστηριότητας που δε συμβάλει μόνο στη δημιουργία και συνέχεια πολιτισμικής ταυτότητας, αλλά και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του συμμετέχοντα γενικότερα.

Λέξεις κλειδιά: φυσική δραστηριότητα, νεαροί ενήλικες, σωματική-ψυχική υγεία

16478

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΕΝΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ ΣΕ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΠΑΙΔΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 7 ΧΡΟΝΩΝ

Ιορδανίδου Μ., Ζαχαριάδου Ζ., Δούκα Σ., Αλεξανδρής Κ.

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τ.Ε.Φ.Α.Α.

zoizach@phed.auth.gr

GREEK TRADITIONAL DANCE INTERVENTION IN ASSOCIATION WITH EMOTIONAL INTELLIGENCE- A STUDY ON 7-YEAR-OLD CHILDREN

M. Iordanidou, Z. Zachariadou, S. Douka, K. Alexandris

Aristotle University of Thessaloniki, D.P.E.S.S.

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει την επίδραση ενός παρεμβατικού προγράμματος ελληνικών παραδοσιακών χορών διάρκειας 10 εβδομάδων στην αυτοεκτίμηση, τη διαχείριση συναισθημάτων, την ενσυναίσθηση και τις διαπροσωπικές σχέσεις παιδιών ηλικίας 7 ετών. Χρησιμοποιήθηκε μέρος του ερωτηματολογίου Συναισθηματικής Νοημοσύνης (Emotional Quotient Inventory: Child Version, Bar-On, 1997). Στην έρευνα συμμετείχαν 80 μαθητές/τριες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Σχολείου Αγροτικής-Ημιαστικής Περιοχής της Ανατολικής Θεσσαλονίκης. Ανάμεσα στις δύο ομάδες (πειραματική - ελέγχου) δεν υπήρχαν σημαντικές διαφορές πριν την υλοποίηση του παρεμβατικού προγράμματος ως προς τις τέσσερις υπό εξέταση μεταβλητές. Μετά το πρόγραμμα παρέμβασης, οι συμμετέχοντες στην πειραματική ομάδα παρουσίασαν στατιστικά σημαντικά υψηλότερα επίπεδα αυτοεκτίμησης [$U=498$, $p = .004$, $r = -.33$], διαχείρισης συναισθημάτων [$U=577$, $p = .031$, $r = -.24$], ενσυναίσθησης [$U=269$, $p = .000$, $r = -.57$] και διαπροσωπικών σχέσεων [$U=437$, $p = .000$, $r = -.39$] σε σχέση με τα παιδιά της ομάδας ελέγχου. Επίσης, στην εξέταση μετά την παρέμβαση τα αγόρια φαίνεται να υπερέρχουν των κοριτσιών ως προς την ενσυναίσθηση [$U=123$, $p = .036$, $r = -.28$]. Οι συμμετέχοντες της πειραματικής ομάδας δεν φαίνεται να διαφέρουν σημαντικά από την ομάδα ελέγχου σε δημογραφικές μεταβλητές όπως η σειρά γέννησης και η συμμετοχή σε εξωσχολικές δραστηριότητες στις υπό εξέταση μεταβλητές, στη φάση εξέτασης τόσο πριν όσο και μετά την παρέμβαση.

Λέξεις κλειδιά: παραδοσιακός χορός, συναισθηματική νοημοσύνη, παιδική ηλικία

16565

ΑΝΤΙΘΕΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΧΟΡΟ. ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΧΟΡΕΥΤΙΚΗΣ ΦΟΡΜΑΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.

Καρφής Β., Τυροβολά Β., Κουτσούμπα Μ., Ζιάκα Μ.

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τ.Ε.Φ.Α.Α., Δ' Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας

karfisv@otenet.gr

CONTRASTING PATTERNS IN TRADITIONAL GREEK DANCING. WAYS OF COMPOSING AND CONSTRUCTING THE DANCING FORM, IN THE COMMUNITIES OF DRAMA AND SERRES, MACEDONIA.

V. Karfis, V. Tyrovola, M. Koutsouba, M. Ziaka

National and Kapodestrian University of Athens, D.P.E.S.S., D' Administration of Primary Schools of Athens

Οι χορευτικές φόρμες στον ελληνικό παραδοσιακό χορό χαρακτηρίζονται από πολυμορφία. Απλά δομικά σχήματα, συνδυαζόμενα μεταξύ τους, με βάση τη χρήση του χώρου, του χρόνου και την τοπική υφολογία και σε συνδυασμό με την επανάληψη ή την αντιθετική χρήση τους, δημιουργούν συγκεκριμένες χορευτικές φόρμες. Η αντίθεση, συνιστά σημαντικό στοιχείο της τεχνικής του ελληνικού παραδοσιακού χορού, όπου η αντιθετική σύλληψη και απόδοση των μορφο-συντακτικών στοιχείων και των σχέσεών τους είναι σχήμα σκέψης με καθολική ισχύ και χαρακτηρίζει τα προϊόντα του λαϊκού πολιτισμού. Στον παραδοσιακό χορό οι εφαρμογές της αντίθεσης είναι πάμπολλες και αφορούν τόσο τις δομές επιφάνειας όσο και τις δομές βάθους, την αρχιτεκτονική του χορού καθώς και την αισθητική και ψυχολογική πλευρά της έκφρασης. Σκοπός της εργασίας είναι η μελέτη της δομής και μορφής των χορών των περιοχών Σερρών και Δράμας της Μακεδονίας που προκύπτουν από τη σύνθεση αντιθετικών

σχημάτων, δίνοντας συγκεκριμένες χορευτικές φόρμες. Το χορευτικό δείγμα αποτελούν χοροί από κοινότητες των περιοχών της Δράμας και των Σερρών. Συγκεκριμένα, από την περιοχή της Δράμας αναλύονται οι χοροί Ευζωνικό, Τέσκα, Ράμνα, Λέκκα, Τσουράπια, Μαντζουράνα, Παϊτούσκα, Διαμάντω, Εψές το βράδυ, Μίλα Χρυσάνθη, Καρσί και Νιμπέτι. Ενώ, από την περιοχή των Σερρών οι χοροί Παναγή, Αράπ'κος, Μοναστήρ χαβασί, Δώδεκα χρόνων κορίτσι, Γκάντα, Καμπάνα Δημητρούλα, Πατρούνο μπίλε, Σελιανίκ, ντόπιος Καρσιλαμάς, Αλί κλοτς, Λαζαριάτικο, Ένα κι ένα, Μπουριάνα, Τσομπάς (Ξηρότοπος, Ορεινή). Η συλλογή των δεδομένων βασίστηκε στην εθνογραφική μέθοδο και προέρχεται από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές. Η ανάλυση της χορευτικής δομής και μορφής βασίστηκε στη δομικο-μορφολογική και τυπολογική μέθοδο. Για τη σύγκριση των χορευτικών μορφών χρησιμοποιείται η συγκριτική μέθοδος (παραθέτοντας τους κινητότυπους των αντιθετικών σχημάτων της κάθε χορευτικής φόρμας). Από την επεξεργασία των δεδομένων προκύπτει ότι οι χορευτικές φόρμες αυτών των περιοχών της Μακεδονίας συνθέτονται από συγκεκριμένα δομικά κινητικά σχήματα, τα οποία μεταξύ τους είναι αντιθετικά. Οι συνδυασμοί αυτών, με βάση τη χρήση του χώρου, του χρόνου και την τοπική υφολογία, δημιουργούν συγκεκριμένες χορευτικές μορφές, στατικές ή προωθητικές στο χώρο και συνδέονται με την ατομική δημιουργικότητα, τους συμφурμούς και τις αλληλεπιδράσεις, σε απόλυτη συνάρτηση με την τοπική συλλογική διαδικασία. Συμπερασματικά, η αντίθεση, συνιστά έναν απλό αλλά και δραστικό τρόπο εμφαντικής διατύπωσης που χρησιμοποιείται προκειμένου να εκφράσει αντιθετικά δύο διαφορετικά νοήματα ή να εκφράσει πλεοναστικά το ίδιο πράγμα θετικά και αρνητικά. Στην περίπτωση της Μακεδονίας οι δομές της αντίθεσης σφραγίζουν την ποιότητα της κίνησης, ενώ, παράλληλα, αναδεικνύουν πως η τυποποίηση των εκφραστικών μέσων αφενός συνιστά θεμελιακό χαρακτηριστικό του παραδοσιακού χορού και, αφετέρου, συνδέεται με την ίδια τη διαδικασία της δημιουργίας του. Λέξεις κλειδιά: Δομικο-μορφολογική και τυπολογική μέθοδος, συγκριτική μέθοδος, αντίθεση

16699

ΕΘΙΜΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ, ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ. ΤΟ ΕΘΙΜΟ ΤΗΣ «ΜΟΣΤΡΑΣ» ΣΤΑ ΘΥΜΙΑΝΑ ΧΙΟΥ.

Μπουλάμαντη Σ., Τυροβολά Β., Κουτσούμπα Μ.

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τ.Ε.Φ.Α.Α.

blmd07@gmail.com

ETHIMIKES PRACTICES, COLLECTIVE MEMORY AND CULTURAL IDENTITY. THE CUSTOM OF "MOSTRA" IN THYMIANA OF CHIOS.

S. Boulamanti, V. Tyrovolas, M. Koutsouba

National and Kapodestrian University of Athens, D.P.E.S.S.

Η "Μόστρα" είναι χιώτικο ανδρικό χορευτικό δρώμενο που τελείται κάθε χρόνο την Τυρινή Κυριακή της Αποκριάς και σχετίζεται με την αναπαράσταση της μάχης των κατοίκων των Θυμιανών με τους πειρατές. Σύμφωνα με τις προφορικές μαρτυρίες, την Τυρινή Κυριακή της Αποκριάς οι Θυμιανούσοι ενώθηκαν μπροστά στον κίνδυνο της εξωτερικής απειλής και έχοντας ως όπλα οτιδήποτε βρήκαν μπροστά τους, τους αντέκρουσαν με επιτυχία. Επευφημώντας την επιτυχία τους συγκέντρωσαν τα όπλα που χρησιμοποιήθηκαν στη μάχη και αφού τα εναπόθεσαν σε συγκεκριμένο μέρος χόρεψαν γύρω από αυτά τον "επινίκειο" Δετό χορό. Πρόκειται για ιδιόμορφη παραλλαγή του Δετού χορού, που χορεύτηκε για πρώτη φορά και συνιστά μίγμα καταβολών και αυτοσχέδιας σύλληψης της στιγμής, ο οποίος τόσο μορφικά όσο και εννοιολογικά σηματοδοτούσε την ενότητα και τη συλλογικότητα των κατοίκων των Θυμιανών στην αντιμετώπιση της συγκεκριμένης απειλής. Σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη του χορευτικού δρωμένου της Μόστρας, ως πηγή επικοινωνίας των Θυμιανουσών και ως μέσο έκφρασης της ιστορικής και συλλογικής μνήμης. Ειδικότερα, επιδιώκεται η ανάδειξη της λειτουργίας της επιτέλεσης-παρουσίασης του παρελθόντος στο παρόν μέσω της πρακτικής της αναπαράστασης του εθίμου της "Μόστρας", ως μέσου προβολής της συλλογικής μνήμης και ως συγκρότηση της σημερινής κοινωνικο-πολιτισμικής ταυτότητας των Θυμιανουσών. Οι πληροφορητές είναι γηγενείς κάτοικοι των Θυμιανών, ηλικίας 20 έως 87 ετών. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με την εθνογραφική μέθοδο και προέρχεται από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές. Η καταγραφή των χορών του εθίμου γίνεται με το σύστημα σημειογραφίας Laban. Για την ανάλυση της χορευτικής δομής και μορφής χρησιμοποιείται η δομική-μορφολογική και τυπολογική μέθοδος. Για την ερμηνεία των δεδομένων χρησιμοποιείται η θεωρία της κοινωνικής και πολιτισμικής κατασκευής της ταυτότητας με επικέντρωση στην ιστορική και συλλογική μνήμη, ως θεσμοποιημένης μορφής πολιτισμού και διατήρησης της τοπικής ταυτότητας. Από την επεξεργασία των δεδομένων διαπιστώνεται ότι η τέλεση του χορευτικού δρωμένου της Μόστρας αναδεικνύει δύο σημαντικά γεγονότα: α) την προσπάθεια διατήρησης στη

* Η συμμετοχή στο συνέδριο με προφορική ανακοίνωση πιστοποιείται από το παρόν ηλεκτρονικό αρχείο.

* The participation in the congress with an oral presentation is certified through this electronic file.

μνήμη των κατοίκων της κοινότητας του συγκεκριμένου συμβάντος και β) τη διαδικασία καθιέρωσης και διάδοσης νέων εθιμικών πρακτικών που ακολουθούν τον ορθόδοξο δρόμο της προφορικής παράδοσης στο πλαίσιο συγκεκριμένων εκδηλώσεων της κοινωνικής ζωής. Συμπερασματικά, το χορευτικό δρώμενο της Μόστρας καθώς και οι πρακτικές που το συνοδεύουν εμφανίζονται ως βιωμένες εμπειρίες που λειτουργούν ως "κληρονομημένα" χαρακτηριστικά της "εντόπιας κατάστασης", εφόσον δια μέσου του προφορικού υλικού που υπόκειται σε απομνημόνευση και επανάληψη, οι σημαίνουσες συλλογικές εμπειρίες αναπαρίστανται, αναβιώνονται και διευρύνονται. Η τέλεση του εθίμου αναπαριστά τον τρόπο με τον οποίο οι Θυμανούσοι συλλαμβάνουν και χρησιμοποιούν το παρελθόν στο παρόν τους, όπου μέσω της ιστορικής και συλλογικής μνήμης κατασκευάζουν την πολιτισμική τους ταυτότητα.

Λέξεις κλειδιά: έθιμο της «Μόστρας», κονστρουκτιβισμός, ιστορική και συλλογική μνήμη.

16880

ΕΠΙΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΧΟΡΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ. Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ «ΙΕΡΟΥ» ΚΑΙ ΤΟΥ «ΚΟΣΜΙΚΟΥ» ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ ΣΤΗ ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΧΟΡΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΣΤΟΝ ΚΕΔΡΟ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ.

Δημόπουλος Κ., Τυροβολά Β., Κουτσούμπα Μ.

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τ.Ε.Φ.Α.Α.

konstantinospanzer@hotmail.com

PERFORMATIVE PROCESSES AND DANCE PRACTICES. THE DISTINCTION OF THE "SACRED" AND THE "SECULAR" ELEMENT ON THE FORMATTING OF THE DANCING TRADITION ON KEDROS KARDITSA.

K. Dimopoulos, V. Tyrovola, M. Koutsouba

National and Kapodestrian University of Athens, D.P.E.S.S.

Σε όλες τις περιοχές του ελλαδικού χώρου οι χοροί εντάσσονται στα ποικίλα εθιμικά δρώμενα και χαρακτηρίζονται από ιερότητα και τελετουργικότητα. Ωστόσο, υπάρχει άλλη μία κατηγορία χορών, που δεν ανήκουν στο πλαίσιο της μαγικο-θρησκευτικής ιερουργίας και γίνονται προς τέρψη και διασκέδαση μιας κοινωνικής ομάδας, στοχεύοντας στην ψυχαγωγία. Ο Κέδρος, παρουσιάζει χορούς που εντάσσονται στις ποικίλες εθιμικές περιστάσεις, τελούνται ή επιτελούνται για συγκεκριμένους σκοπούς, σε συγκεκριμένες ημερομηνίες του εορταστικού ημερολογίου και διέπονται από ιερότητα. Παράλληλα, εμφανίζει χορούς, που στοχεύουν μόνο στο ψυχαγωγικό στοιχείο συνιστώντας εκφράσεις της καθημερινότητας των κατοίκων της κοινότητας. Μολονότι, τόσο οι «ιεροί» όσο και οι «κοσμικοί» χοροί αποτελούν κοινωνικές εκδηλώσεις και τρόπους επικοινωνίας μεταξύ των κατοίκων, εντούτοις, διαφοροποιούνται σε σχέση με το περιεχόμενο και το σκοπό επιτέλεσής τους. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει τους «ιερούς» και τους «κοσμικούς» χορούς της κοινότητας του Κέδρου, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο χορεύονται, ανάλογα με την περίπτωση. Ειδικότερα, σκοπεύει να αναδείξει τη διαφορετικότητα του «ιερού» από το «κοσμικό» και τον τρόπο που αυτό αποτυπώνεται στις χορευτικές επιτελέσεις, όπου ίδιοι χοροί, εξαιτίας της διαφορετικότητας του σκοπού και της πρόθεσης που εμπρικλείουν συνιστούν διαφορετικά πεδία διαχείρισης της επικοινωνιακής πρακτικής και της κοινωνικοποίησης. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με την εθνογραφική μέθοδο και προέρχεται από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές. Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιείται το αντιθετικό δίπολο ιερό/κοσμικό, όπως προτείνεται στο θεωρητικό μοντέλο του Leech. Για την ερμηνεία των δεδομένων υιοθετείται το είδος γραφής και εθνογραφικής ανάλυσης, αυτό της "πυκνής περιγραφής", που εμπριέχει ταυτόχρονα την περιγραφή και την ερμηνεία των εθνογραφικών δεδομένων, ως ερμηνευτική διαδικασία. Από την επεξεργασία των δεδομένων διαπιστώνεται ότι στον Κέδρο, οι κάτοικοι συμμετέχουν σε χορευτικές περιστάσεις που υποδηλώνουν τόσο το «ιερό» όσο και το «κοσμικό». Και στις δύο περιπτώσεις, αυτό συναρτάται σε σχέση με το χώρο τέλεσης, τον τρόπο της επιτελεστικής διαδικασίας καθώς και την επιλογή των χορών από τους κατοίκους της κοινότητας. Ωστόσο, τα παραπάνω εμφανίζονται διαφοροποιημένα μεταξύ «ιερού» και «κοσμικού», πρακτική που απορρέει από τη διαφορετικότητα των επιτελεστικών προθέσεων και σκοπών. Μολονότι στις χορευτικές επιτελέσεις εμφανίζεται τόσο το «ιερό» στοιχείο όσο και το «κοσμικό», εντούτοις, μεταξύ «ιερού» και «κοσμικού», οι κάτοικοι θέτουν σαφείς διαχωριστικές γραμμές, επιλέγοντας το χορευτικό ρεπερτόριο και το χώρο τέλεσης ανάλογα με το περιεχόμενο της χορευτικής δραστηριότητας. Συμπερασματικά, στις ποικίλες χορευτικές επιτελέσεις στην κοινότητα του Κέδρου αντανακλώνται τόσο το «ιερό» όσο και το «κοσμικό», τα οποία όμως είναι σαφώς διαχωρισμένα και οριοθετημένα, ανάλογα με τις προθέσεις των κατοίκων της κοινότητας που σχετίζονται με την επιτελούμενη λειτουργία του χορευτικού συμβάντος.

Λέξεις κλειδιά: «ιερό»/«κοσμικό», επιτελεστικές διαδικασίες, χορευτικές πρακτικές

16895

ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΜΟΤΙΒΑ ΣΕ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥΣ ΧΟΡΟΥΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Παναγοπούλου Β., Καλύβας Β., Τσιρεμέ Ν., Σερμπέζης Β.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τ.Ε.Φ.Α.Α.

vpanagor@phyed.duth.gr

MOTIVES IN TRADITIONAL DANCES OF THRACE

V. Panagoulou, V. Kalivas, N. Tsireme, V. Serbezis

Democritus University of Thrace, D.P.E.S.S.

Η έννοια του μοτίβου χρησιμοποιείται αρκετά συχνά στους χώρους της τέχνης και συνδέεται σχεδόν με κάθε μορφή λεκτικής επικοινωνίας. Ετυμολογικά φαίνεται να προέρχεται από την ιταλική λέξη *motivo* που σημαίνει το θέμα ή κάτι που επαναλαμβάνεται στερεότυπα, το συλ. Στην ανάλυση του χορού ο όρος χρησιμοποιήθηκε κυρίως από τη δεκαετία του '60 και αναφέρεται στη μικρότερη κλειστή ενότητα ρυθμοκινητικού προτύπου που μπορεί να επαναλαμβάνεται συχνά στο χορό, διατηρείται στη συνείδηση του χορευτή και μπορεί εύκολα να ανακληθεί, αν δοθεί το κατάλληλο ερέθισμα. Επίσης, μπορεί να διαφοροποιείται, κατά περίπτωση, ως συμπληρωματικό ή διευρυμένο και να παρουσιάζει μια σχετική αυτοτέλεια ως προς το μουσικό μέτρο. Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η καταγραφή των κινητικών μοτίβων σε χορούς της Ανατολής, Δυτικής και Βόρειας Θράκης και στη συνέχεια η σύγκριση μεταξύ τους. Η καταγραφή πραγματοποιήθηκε ύστερα από δομική ανάλυση 40 χορών με τη μορφολογική-ταξινομική μέθοδο και παρατηρήθηκε ότι: στην πλειοψηφία τους τα χορευτικά σύνολα αποτελούνται από ένα μικρό σχετικά αριθμό μοτίβων που επαναλαμβάνεται. Οι διαφορές που εντοπίστηκαν μεταξύ τους σχετίζονται με τον τρόπο σύνδεσής τους. Υπάρχουν, δηλαδή, χοροί που αποτελούνται μόνο από επαναλαμβανόμενα μοτίβα και άλλοι από μοτίβα που ενώνονται μεταξύ τους. Η σύνδεση γίνεται συνήθως με ένα ή και περισσότερα κινητικά κύτταρα, δηλαδή βήματα ή με κάποιο κινητικό στοιχείο, που είναι η μικρότερη κινητική μονάδα του χορού και χαρακτηρίζεται ως αδιαίρετο. Επίσης, παρατηρήθηκαν διαφορές ως προς τη χορογραφική κατεύθυνση και την ταχύτητα εκτέλεσης. Δεν καταγράφηκε κατά κανόνα αντιστοιχία κινητικού μοτίβου και μουσικού μέτρου, ενώ υπήρξαν και χοροί που τα κινητικά τους μοτίβα αποτελούνταν από τα ίδια ακριβώς κινητικά κύτταρα αλλά διαφοροποιούνταν ως προς τον τύπο της κίνησης.

Λέξεις κλειδιά: παραδοσιακός χορός, δομικά επίπεδα, κινητικό μοτίβο

16905

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΔΥΟ ΚΟΣΜΟΥΣ: ΠΟΥΣΤΣΕΝΟ Η ΓΚΑΙΝΤΑ;

Φιλίππου Φ.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τ.Ε.Φ.Α.Α.

ffilippo@phyed.duth.gr

BETWEEN TWO WORLDS: POUSTSENO OR GAIDA (BAGPIPE)?

F. Filippou

Democritus University of Thrace, D.P.E.S.S.

Η πολιτισμική ταυτότητα ενός ατόμου ή μιας ομάδας θα μπορούσε να παραλληλιστεί με τις ρώσικες κούκλες που η μια είναι μέσα στην άλλη αφού εξαρτάται άμεσα από τις κοινωνικές επαφές που έχει το άτομο ή η ομάδα και τις επιδράσεις που δέχεται σε κάθε δεδομένη στιγμή. Σκοπός της εργασίας είναι η διερεύνηση της διαδρομής που ακολουθεί η κατασκευή της πολιτισμικής ταυτότητας καθώς και των παραγόντων που συμβάλλουν στη διαμόρφωσή της με αφορμή ένα χορευτικό περιστατικό αφού ο χορός αποτελεί ενδείκτη της πολιτισμικής ταυτότητας. Για τη συγκέντρωση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ιστορίας της ζωής. Μέσα από τη μέθοδο αυτή μας παρέχεται η δυνατότητα να συγκεντρώσουμε τη λεκτικά δομημένη αφήγηση της ζωής των ανθρώπων που έζησαν τις υπό μελέτη καταστάσεις. Ιδιαίτερη σημασία έχει η αξιοποίηση των ακούσιων μηνυμάτων που αναβλύζουν κατά τη ροή της αφήγησης και που είναι πειστικές ενδείξεις για τη συμπεριφορά του παρελθόντος και για τις νοητικές δομές στις οποίες στηρίζονταν. Μέσα από την ανάδυση των λανθανόντων μηνυμάτων της αδρανούς μνήμης αποτυπώνονται ιδεολογίες, νοοτροπίες, στάσεις, αντιλήψεις και τρόποι πρόσληψης της πραγματικότητας. Έτσι, αποκαλύπτονται πολύτιμα στοιχεία που αντικατοπτρίζουν το πολιτιστικό ήθος, τις ηθικές αρχές και τις αξίες του ατόμου αλλά και της κοινωνίας. Τελικά η πολιτισμική και ως εκ τούτου και η χορευτική ταυτότητα είναι μια ιδιότητα την οποία σχηματοποιεί το ίδιο το άτομο, αποτελούμενη από στοιχεία επιλεγμένα από το ίδιο το άτομο και δεν είναι ποτέ στατική.

Λέξεις κλειδιά: Πολιτισμική ταυτότητα, αυτοβιογραφία, χορός

16914

ΤΟ "ΔΩΡΟ" ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΣΤΟ ΝΕΟΧΩΡΙ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Κατσιώνης Ι.

Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας & Ιστορίας

johnkats1onic@yahoo.gr

THE "GIFT" OF AGIA PARASKEVI IN NEOHORI AITOLOAKARNANIAS

I. Katsionis

University of Aegean, Department of Social Anthropology and History

Η παρούσα εργασία ασχολείται με τη μελέτη του χορευτικού δρώμενου των "Αρματωμένων" στο Νεοχώρι Αιτωλοακαρνανίας. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, κάθε χρόνο, οι Νιοχωρίτες γιορτάζουν την ανεύρεση της μοναδικής, εναπομείνας εικόνας, η οποία βρέθηκε γύρω στα 1870, στα χαλάσματα στο εξωκκλήσι της Αγίας Παρασκευής το οποίο καταστράφηκε κατά την επανάσταση του 1821. Πιο συγκεκριμένα, δίνεται μεγαλύτερη βαρύτητα στις χορευτικές πρακτικές και τις διαδικασίες που επικρατούν ανήμερα της γιορτής της Αγίας Παρασκευής στο εξωκκλήσι, το οποίο βρίσκεται εκτός των ορίων του χωριού. Ειδικότερα, θα αναλυθεί ο χορός ως κεντρικός άξονας του εθίμου, σε σχέση με τις λειτουργίες που κατέχουν οι χρηματικές ανταλλαγές οι οποίες λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια του χορού χρησιμοποιώντας ως αναλυτικό εργαλείο την έννοια του "δώρου". Στο πλαίσιο αυτό θα διερευνηθούν και οι διαδικασίες νομιμοποίησης του χρήματος τόσο ειδικά στο πλαίσιο του χορού, όσο και γενικότερα στο δρώμενο, χρησιμοποιώντας ως μεθοδολογικό εργαλείο προγενέστερες μελέτες σχετικά με την ηθική του χρήματος. Ειδικότερα, το ενδιαφέρον στρέφεται στο πως μπορεί να μεταβληθούν οι οικονομικές προσλαμβάνουσες μιας κοινότητας, υπό ορισμένες συνθήκες, σε συνάρτηση με τις αντιλήψεις των εκάστοτε τελεστών στο συγκεκριμένο έθιμο. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη μέθοδο της επιτόπιας, εθνογραφικής έρευνας το καλοκαίρι του 2011 (συνέντευξη, παρατήρηση κλπ), ενώ για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν και γραπτές πηγές. Συμπερασματικά, παρατηρείται η μετατροπή του οικονομικού σε συμβολικό κεφάλαιο στα πλαίσια του εθίμου, μέσα στο οποίο γίνονται αντιληπτές και οι λειτουργίες του χρήματος, αφού έχει παρατηρηθεί διαφοροποίηση ως προς τις πρακτικές της ανταλλαγής, στις δύο μέρες όπου το δρώμενο τελείται.

Λέξεις κλειδιά: δώρο, οικονομικές αντιλήψεις, Αγία Παρασκευή